

اخبار و تحلیل‌ها

نشریه روزانه (داخلی) معاونت سیاسی

نماینده‌گی ولی فقیه در سپاه

سال بیست و هشتم / شماره ۶۷۳۳

شنبه ۲۳ خرداد ۱۴۰۵

امام خامنه‌ای (ره):

در جنگ ۱۲ روزه، ایران بی تردید هم آمریکا و هم رژیم صهیونیستی را شکست داد. آنها آمدند و شرارت کردند اما کتک خوردند و دست خالی برگشتند و به هیچ‌یک از اهداف خود نرسیدند که این، شکستی واقعی برای آنها بود. آنها به نحوی ناکام شدند که حتی زاویه‌داران با نظام نیز در کنار نظام قرار گرفتند و اتحادی عمومی در کشور پدید آمد. ۱۴۰۴/۰۹/۰۶

سالروز آغاز جنگ ۱۲ روزه، روز شهدای اقتدار و

اتحاد ملی گرامی باد

جنگ، فرصتی برای بازآرایی تجارت

علی محمدی

جنگ و اختلال در مسیرهای سنتی تجارت خارجی، بی‌تردید هزینه‌ها و دشواری‌های زیادی برای اقتصاد ایران به همراه داشته است. افزایش هزینه حمل‌ونقل، محدودیت‌های مالی و فشار بر زنجیره تأمین که در نتیجه دفاع مقدس سوم حاصل شده، از جمله واقعیت‌هایی است که نمی‌توان آن‌ها را نادیده گرفت. با این حال، تجربه ماه‌های اخیر نشان داده است که هر بحران، در کنار تهدیدها، می‌تواند فرصت‌هایی نیز برای اصلاح مسیرهای گذشته و کاهش برخی وابستگی‌های مزمن ایجاد کند.

سال‌ها بخش مهمی از تجارت ایران از مسیر امارات و به‌ویژه بندر جبل‌علی انجام می‌شد. این تمرکز، اگرچه مزایایی داشت، اما اقتصاد کشور را در برابر هرگونه اختلال در یک گلوگاه تجاری آسیب‌پذیر می‌کرد. اکنون شرایط جدید، اگرچه ایران را در برابر امارات متحده عربی به تثبیت معادله امنیت در برابر اقتصاد سوق داده است، اما در عین حال مسئولان کشور را ناگزیر کرده تا به سمت تنوع‌بخشی به مسیرهای تجاری و مالی حرکت کنند.

در این میان، عمان به یکی از مهم‌ترین شرکای لجستیکی ایران تبدیل شده است. بنادر این کشور، به‌ویژه خصب و صحار، بخشی از بار تجارت منطقه را بر عهده گرفته‌اند و به حفظ جریان ورود کالا کمک می‌کنند و به‌مرور تقویت و تکمیل خواهند شد. البته عمان هنوز نمی‌تواند جایگزین کامل امارات باشد. ظرفیت محدودتر و هزینه‌های بالاتر حمل‌ونقل از جمله چالش‌های موجود است. اما اهمیت این تحول در آن است که اقتصاد ایران پس از جنگ دیگر تنها به یک مسیر وابسته نیست، ضعف‌های ترانزیتی خود را شناخته و برای کاهش آن تدبیر می‌کند.

همزمان، فعال شدن مسیرهای زمینی پاکستان، تقویت ارتباط با شبکه حمل‌ونقل شرق آسیا و توجه بیشتر به کریدور شمال-جنوب، افق‌های تازه‌ای را پیش روی تجارت خارجی کشور گشوده است. همچنین فشارهای مالی و بانکی باعث شده است استفاده از سازوکارهای جدید پرداخت، ارزهای محلی و همکاری‌های پولی منطقه‌ای بیش از گذشته مورد توجه قرار گیرد.

در داخل کشور نیز این شرایط می‌تواند به تقویت اقتصاد تولیدمحور کمک کند. توسعه بنادر جنوبی، تکمیل زیرساخت‌های ریلی، حمایت از صنایع کوچک و متوسط و افزایش سرمایه‌گذاری در صنایع پایین‌دستی، از جمله اقداماتی است که می‌تواند تاب‌آوری اقتصاد ایران را افزایش دهد.

البته نباید تصور کرد که همه مشکلات برطرف شده است. بخشی از مسیرهای جایگزین هنوز پرهزینه، محدود و در مراحل اولیه توسعه قرار دارند. اما مهم‌ترین دستاورد این دوره آن است که نگاه سیاست‌گذاران و فعالان اقتصادی بیش از گذشته به ضرورت تنوع‌بخشی، کاهش وابستگی و ایجاد مسیرهای متعدد برای تجارت جلب شده است.

شاید مهم‌ترین درس این تجربه آن باشد که قدرت اقتصادی تنها در حجم تجارت خلاصه نمی‌شود، بلکه در توانایی ادامه تجارت در شرایط دشوار، حفظ پایداری اقتصاد و در نهایت تاب‌آوری نیز معنا پیدا می‌کند. اگر این فرصت با برنامه‌ریزی درست همراه شود، می‌تواند از دل یک بحران، زیرساخت‌های مقاوم‌تر و آینده‌ای مطمئن‌تر برای اقتصاد ایران بسازد و تاب‌آوری فعلی اقتصاد را در چالش‌های بعدی بیش از پیش ارتقا دهد.

▼ گزارش روز

شکست محاسبات ضدایرانی و آغاز تصفیه حساب در آمریکا

بهرام بختیاری

در هفته‌های اخیر نشانه‌های متعددی از افزایش تنش و اختلاف در میان جریان‌های سیاسی و امنیتی آمریکا درباره نحوه مواجهه

با جمهوری اسلامی ایران مشاهده می‌شود. تحولات ماه‌های گذشته و نتایج سیاست‌های واشنگتن در قبال تهران، بار دیگر بحث‌های قدیمی درباره کارآمدی ابزارهای مختلف فشار علیه ایران را به مرکز توجه محافل سیاسی آمریکا بازگردانده است. در شرایطی که برخی جریان‌های تندرو همچنان بر تشدید فشارهای سیاسی، اقتصادی و حتی نظامی علیه ایران تأکید دارند، گروهی دیگر معتقدند که تجربه سال‌های گذشته نشان داده چنین رویکردهایی اتفاقاً به تحقق اهداف مورد نظر آمریکا منجر نمی‌شود.

در همین فضای پرتنش، گزارش‌هایی درباره بررسی وضعیت اقامتی تریتا پارسی، تحلیلگر ایرانی‌تبار و مدیر سابق نایاک، منتشر شده است. اگرچه در نگاه نخست این موضوع به یک پرونده شخصی یا اداری شباهت دارد، اما قرار گرفتن آن در متن تحولات جاری آمریکا، ابعاد گسترده‌تری به آن بخشیده است. بسیاری از ناظران این اقدام را بخشی از جدال میان دو رویکرد متفاوت در سیاست آمریکا نسبت به ایران ارزیابی می‌کنند؛ رویکردی که بر فشار مستقیم و تقابل آشکار تأکید دارد و رویکردی که مهار ایران را از مسیر ابزارهای سیاسی، دیپلماتیک و اقتصادی دنبال می‌کند.

تریتا پارسی طی دو دهه گذشته یکی از چهره‌های شناخته‌شده در فضای سیاسی واشنگتن بوده است. او و مجموعه‌های نزدیک به وی همواره از ضرورت استفاده از مسیرهای دیپلماتیک در قبال ایران سخن گفته‌اند. با این حال، منتقدان آمریکایی او معتقدند که این رویکرد در عمل نتوانسته اهداف راهبردی

واشنگتن را محقق کند. در مقابل، حامیان این جریان نیز استدلال می‌کنند که سیاست فشار حداکثری، تحریم‌های گسترده و تهدیدهای نظامی نیز نتایج مورد انتظار آمریکا را به همراه نداشته است.

آنچه امروز در واشنگتن مشاهده می‌شود، بیش از آنکه یک اختلاف شخصی یا حزبی باشد، نشانه نوعی سردرگمی راهبردی در قبال ایران است. واقعیت این است که با وجود صرف هزینه‌های سنگین سیاسی، امنیتی و اقتصادی، آمریکا همچنان نتوانسته به بسیاری از اهداف اعلامی خود در قبال جمهوری اسلامی دست یابد. در چنین شرایطی، رقابت میان جریان‌های مختلف قدرت در آمریکا وارد مرحله تازه‌ای شده و هر یک تلاش می‌کنند مسئولیت ناکامی‌های گذشته را متوجه دیگری کنند. از این منظر، پرونده تریتا پارسی را می‌توان بخشی از جدال گسترده‌تری دانست که در آن جریان‌های مختلف ضدایرانی، پس از ناکامی در تحقق اهداف خود، اکنون درگیر منازعه‌ای داخلی بر سر آینده سیاست آمریکا در قبال ایران شده‌اند.

▼ خبر ویژه

ترامپ از ترس هزینه‌های جنگ، حمله زمینی علیه ایران را کنار گذاشت

سی‌ان‌ان در گزارشی با اشاره به اختلاف‌نظرهای داخلی در دولت آمریکا درباره نحوه مواجهه با برنامه هسته‌ای ایران، مدعی شد که دونالد ترامپ در اواخر ماه مه با طرحی فوق‌محرمانه برای اعزام نیروهای زمینی به ایران و تصاحب ذخایر اورانیوم غنی‌شده

کشورمان مخالفت کرده است. بر اساس این گزارش، ارتش آمریکا سناریویی را بررسی کرده بود که طی آن نیروهای ویژه آمریکایی با ورود به تأسیسات هسته‌ای ایران، حدود ۴۴۰ کیلوگرم اورانیوم با غنای ۶۰ درصد را از کشور خارج کنند. به ادعای منابع آگاه، ژنرال دن کین، رئیس ستاد مشترک ارتش آمریکا، در ۲۹ اردیبهشت جلسه‌ای فوری و محرمانه را در مقر فرماندهی مرکزی آمریکا (سنتکام) در فلوریدا برگزار کرد و برای شرکت در این نشست حتی جلسه مقامات ارشد ناتو در بروکسل را نیمه‌تمام ترک کرد. سی‌ان‌ان به نقل از دو منبع مطلع نوشت که پس از ارائه جزئیات عملیات به رئیس‌جمهور آمریکا، هشدارها درباره احتمال تلفات سنگین نیروهای آمریکایی، گسترش درگیری‌ها در منطقه، فروپاشی آتش‌بس‌های موجود و تبعات اقتصادی گسترده جهانی باعث شد ترامپ با اجرای این طرح موافقت نکند. یکی از منابع آگاه در این باره گفت: «ریسک این عملیات بسیار بالا بود و نگرانی اصلی کاخ سفید، هزینه‌های انسانی و سیاسی چنین اقدامی بوده است.»

▼ اخبار

دیپلماسی مأمور تثبیت دستاوردهای میدان است

سیدعباس عراقچی، وزیر امور خارجه، با تأکید بر اینکه «مذاکره بدون قدرت میدان به نتیجه نمی‌رسد»، از نزدیک شدن تهران و واشنگتن به امضای یک یادداشت تفاهم اولیه خبر داد و گفت دیپلماسی جمهوری اسلامی بر پایه دستاوردهای میدانی و با

هدف تثبیت آنها پیش می‌رود. عراقچی در یک گفت‌وگوی تلویزیونی با بیان اینکه «هیچ دوگانگی میان میدان و دیپلماسی وجود ندارد»، اظهار داشت: «وظیفه دیپلماسی تثبیت دستاوردهای میدان است و مذاکره‌کنندگان زمانی موفق خواهند بود که از پشتوانه قدرت میدانی برخوردار باشند.» وی همچنین با اشاره به روند مذاکرات ایران و آمریکا گفت: «هنوز یادداشت تفاهم نهایی نشده و تا آخرین لحظه امکان تغییر برخی بندها وجود دارد، اما بیش از هر زمان دیگری به نقطه امضای آن نزدیک شده‌ایم.» وزیر امور خارجه با بیان اینکه این تفاهم در قالب ۱۴ بند تنظیم شده، افزود: «خاتمه جنگ در همه جبهه‌ها از جمله لبنان، تعهد به عدم آغاز جنگ، موضوع تنگه هرمز، آزادسازی دارایی‌های مسدود شده ایران، رفع محاصره اقتصادی و اجرای طرح بازسازی از مهم‌ترین محورهای این تفاهم است.» عراقچی در بخش دیگری از سخنان خود با اشاره به اهمیت تنگه هرمز تصریح کرد: «تصمیم جدی ایران این است که آینده اداره تنگه هرمز دیگر مانند گذشته نخواهد بود و نحوه عبور و مرور در این آبراه راهبردی قطعاً تغییر خواهد کرد.» وی همچنین از اشراف کامل شورای عالی امنیت ملی، نهادهای امنیتی و فرماندهان نیروهای مسلح بر روند مذاکرات خبر داد و تأکید کرد: «تمام بندها و واژه‌های متن تفاهم بارها بررسی شده و هدف نهایی، تثبیت پیروزی‌های میدانی و تأمین منافع مردم ایران است.»

تنگه هرمز و چالش بزرگ غرب

رویترز در گزارشی با اشاره به تشدید پیامدهای محدودیت‌های اعمال‌شده در تنگه هرمز، اعلام کرد که طی سه ماه گذشته از

ورود حدود یک میلیارد بشکه نفت به بازارهای اروپا و آمریکا جلوگیری شده؛ رخدادی که به اعتقاد تحلیلگران، یکی از بزرگ‌ترین اختلالات زنجیره تأمین انرژی در سال‌های اخیر به شمار می‌رود. بر اساس این گزارش، روزانه نزدیک به ۱۲ میلیون بشکه نفت، معادل حدود ۱۰ درصد عرضه جهانی، به دلیل شرایط حاکم بر این گذرگاه راهبردی به مقاصد مصرفی خود در غرب نمی‌رسد. این وضعیت سبب شده کشورهای اروپایی و آمریکا برای جبران کمبود عرضه به استفاده گسترده از ذخایر راهبردی نفت و اتخاذ سیاست‌های اضطراری روی آورند. رویترز همچنین نوشت که تلاش‌های واشنگتن برای تغییر شرایط موجود و جلب حمایت بین‌المللی تاکنون نتیجه ملموسی نداشته است. در همین حال، دیمیتری ژدانیکوف، تحلیلگر مسائل انرژی، تأکید کرد: «جهان ناچار شده خود را با شرایط جدید تطبیق دهد و کاهش مصرف به یکی از مهم‌ترین راهکارهای مدیریت بحران تبدیل شده است.» کارشناسان هشدار می‌دهند حتی در صورت بازگشت فوری شرایط تردد به وضعیت عادی، بازسازی ذخایر راهبردی و جبران کسری عرضه به ماه‌ها زمان نیاز خواهد داشت. همزمان افزایش نگرانی‌ها درباره تداوم بحران انرژی، بانک مرکزی اروپا را وادار کرده است برای نخستین بار طی سه سال گذشته نرخ بهره را افزایش دهد؛ اقدامی که نشان‌دهنده تأثیر مستقیم تحولات تنگه هرمز بر اقتصاد و بازارهای مالی جهان است.

غافلگیری تل‌آویو از پیام‌های ترامپ درباره ایران پایگاه خبری آکسیوس در گزارشی به نقل از منابع و مقام‌های آمریکایی مدعی شد که در واشنگتن نگرانی‌هایی جدی درباره احتمال نقش‌آفرینی مخرب بنیامین نتانیاهو در روند دستیابی به

توافق میان ایران و آمریکا وجود دارد. بر اساس این گزارش، مقامات آمریکایی معتقدند نخست‌وزیر رژیم صهیونی حتی در صورت نهایی شدن توافق نیز ممکن است با اقدامات سیاسی یا امنیتی، روند اجرای آن را با چالش مواجه کند. آکسیوس همچنین به جزئیات گفت‌وگوی تلفنی اخیر دونالد ترامپ با نتانیاهاو اشاره کرده و نوشته است که رئیس‌جمهور آمریکا در این تماس، توافق احتمالی با ایران را «عالی» توصیف کرده و به نتانیاهاو گفته است: «زمان پایان دادن به جنگ فرا رسیده است.» به ادعای این رسانه، ترامپ همچنین ابراز امیدواری کرده که توافق با تهران ظرف چند روز آینده نهایی شود. یک مقام آمریکایی در گفت‌وگو با آکسیوس اظهار داشته است که نتانیاهاو در جریان این تماس به این جمع‌بندی رسیده که توان جلوگیری از دستیابی ترامپ به توافق با ایران را ندارد. این گزارش همچنین مدعی است که پیام‌های اخیر ترامپ درباره احتمال توافق با ایران، نخست‌وزیر رژیم صهیونی را غافلگیر کرده و وی برای کسب اطلاعات بیشتر با متحدان خود در واشنگتن تماس گرفته است. آکسیوس در ادامه به نقل از منابعی مدعی شد که ترامپ در آخرین لحظات مانع اجرای حملات گسترده رژیم صهیونی علیه زیرساخت‌ها و تأسیسات انرژی ایران شده است.

▼ اخبار کوتاه

◀ محسن رضایی، مشاور نظامی فرمانده معظم کل قوا، با اشاره به موضوع دارایی‌های بلوکه‌شده ایران

گفت: «ترامپ با آزادسازی ۲۴ میلیارد دلار از دارایی‌های بلوکه‌شده ایران موافقت کرده، اما حاضر نیست این موضوع را به صورت علنی اعلام کند.» وی همچنین اضافه کرد: «توان بازدارندگی ایران به سطحی رسیده که ترامپ حتی از مذاکره با ایران هراس دارد.» رضایی با اشاره به توانمندی‌های نظامی کشور افزود: «جنگ نامتقارن از ابتکارات سپاه پاسداران است» او تأکید کرد که تحولات اخیر موجب افزایش شناخت جهانی از «ظرفیت و اقتدار نیروهای مسلح و ملت ایران» شده است.

گادی آیزنکوت، رئیس سابق ستاد کل ارتش رژیم صهیونی و رئیس حزب «یاشار»، با انتقاد شدید از بنیامین نتانیاهو، او را مسئول شکست‌های امنیتی و راهبردی سال‌های اخیر دانست و تأکید کرد: «نتانیاهو نخست‌وزیر بعدی نخواهد بود.» آیزنکوت در گفت‌وگو با روزنامه «یدیעות آحارانوت» عملکرد نتانیاهو در پرونده‌های ایران، لبنان و غزه را مورد انتقاد قرار داد و گفت: «اسرائیل به مرحله‌ای رسیده که برای تصمیمات نظامی اساسی به موافقت آمریکا نیاز دارد؛ وضعیتی بی‌سابقه و خطرناک.»

اسدالله بادامچیان، رئیس شورای مرکزی حزب موتلفه اسلامی، با اشاره به تحولات نظم جهانی گفت: «جهان از وضعیت تک‌قطبی و دوقطبی عبور کرده و به سمت چندقطبی شدن قدرت حرکت می‌کند.» وی درباره تنگه هرمز اظهار داشت: «ایران این تنگه را بر اساس مبانی جدید، برای کسانی که به دنبال خدمت به جهان هستند باز نگه می‌دارد.» بادامچیان با تأکید بر نقش ایران در معادلات بین‌المللی افزود: «حضور ایران مقتدر در صحنه جهانی فرصتی برای ایجاد تعادل در روابط بین‌الملل است» او همچنین بر تداوم مواضع «استکبارستیزانه» جمهوری اسلامی تأکید کرد.

محمد رضا مرتضوی، رئیس کانون انجمن‌های صنایع غذایی ایران، تداوم تأمین کالا در دوران جنگ و فشارهای اقتصادی را نشانه توانمندی تولید داخلی دانست و گفت: «کشوری که ۵۰ روز زیر سنگین‌ترین حملات و محاصره اقتصادی مقاومت می‌کند و قفسه‌های فروشگاه‌هایش خالی نمی‌شود، از قدرت صنعتی و تولیدی بالایی برخوردار است.» وی افزود: «در دیدارهای خارجی، احترام ویژه‌ای نسبت به مقاومت ایران ابراز می‌شود.» همچنین به گفته وی، ذخایر غذایی

کشور برای ماه‌های آینده تأمین شده و نیازهای مردم بدون وقفه در فروشگاه‌ها عرضه می‌شود.

ولی‌الله بیاتی، نماینده مجلس شورای اسلامی، با انتقاد از مواضع دونالد ترامپ گفت: «امروز دیگر بر کسی پوشیده نیست که ترامپ تعادل روحی و روانی لازم را ندارد و هر روز روایت متفاوتی ارائه می‌کند.» وی با اشاره به اهداف اعلامی آمریکا در جنگ علیه ایران افزود: «آمریکایی‌ها به هیچ‌یک از اهداف خود دست نیافتند.» بیاتی تأکید کرد: «ترامپ تلاش می‌کند با روایت‌سازی خود را پیروز نشان دهد، اما مردم آمریکا و جهان می‌پرسند دستاورد این جنگ جز افزایش قیمت انرژی و تورم چه بوده است.»